

Socjo-ekologiczna koncepcja badań profilaktycznych

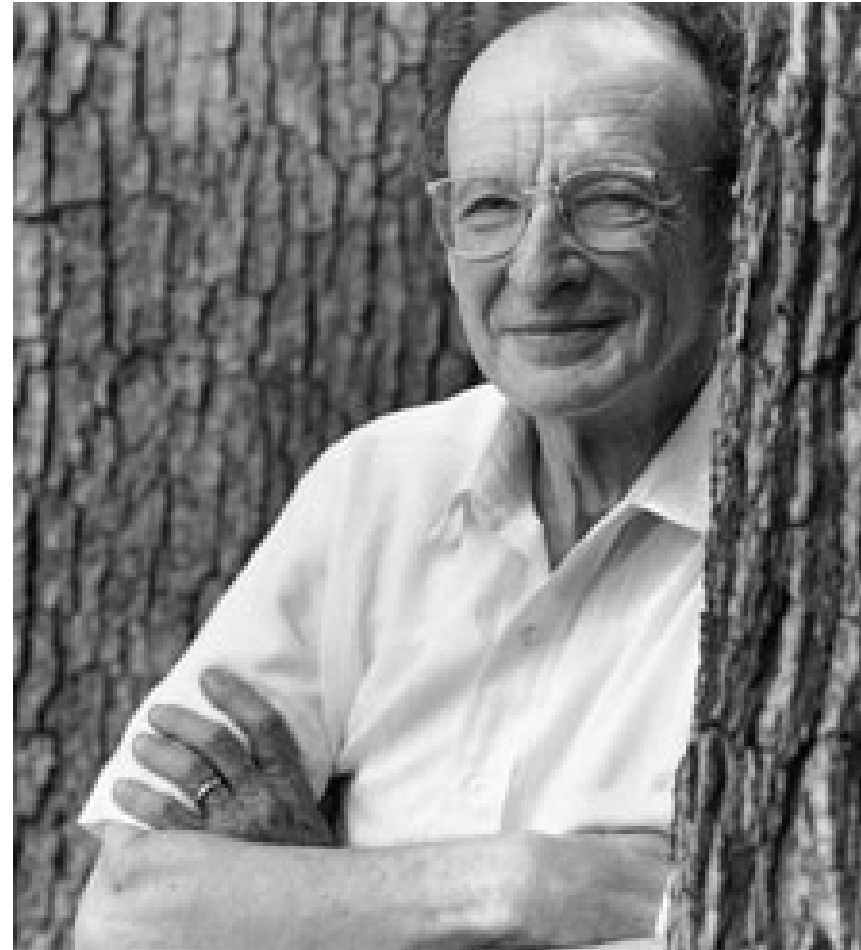
Jakub Kołodziejczyk
Uniwersytet Jagielloński

- Przyczyn występowania zachowań agresywnych nie da się sprowadzić do jednego źródła. Kurt Lewin (1936) zwrócił uwagę na to, że zachowanie człowieka jest funkcją interakcji pomiędzy jednostką a środowiskiem.

Teoria humanoekologii (Bronfenbrenner)

- Jest interpretacyjnym tłem dla socjoekologicznej koncepcji badawczej. Definiuje ona rozwój i działania człowieka w odniesieniu od czterech powiązanych ze sobą systemów ekologicznych:
- – mikrosystemu, będącego najbliższym otoczeniem jednostki, obejmującego np. dom rodzinny, układy koleżeńskie, szkołę, klasę);
- – mezosystemu, składającego się z powiązanych dwóch lub więcej mikrosystemów jednostki;
- – egzosystemu, tzn. wydarzenia i sytuacje, w których jednostka nie uczestniczy i na które nie ma bezpośredniego wpływu (i które nie oddziałują bezpośrednio na jednostkę);
- – makrosystemu, stanowiącego systemem społecznych i kulturowych powiązań, ideologii czy przekonań determinujących działanie jednostki w niżej sytuowanych systemach.

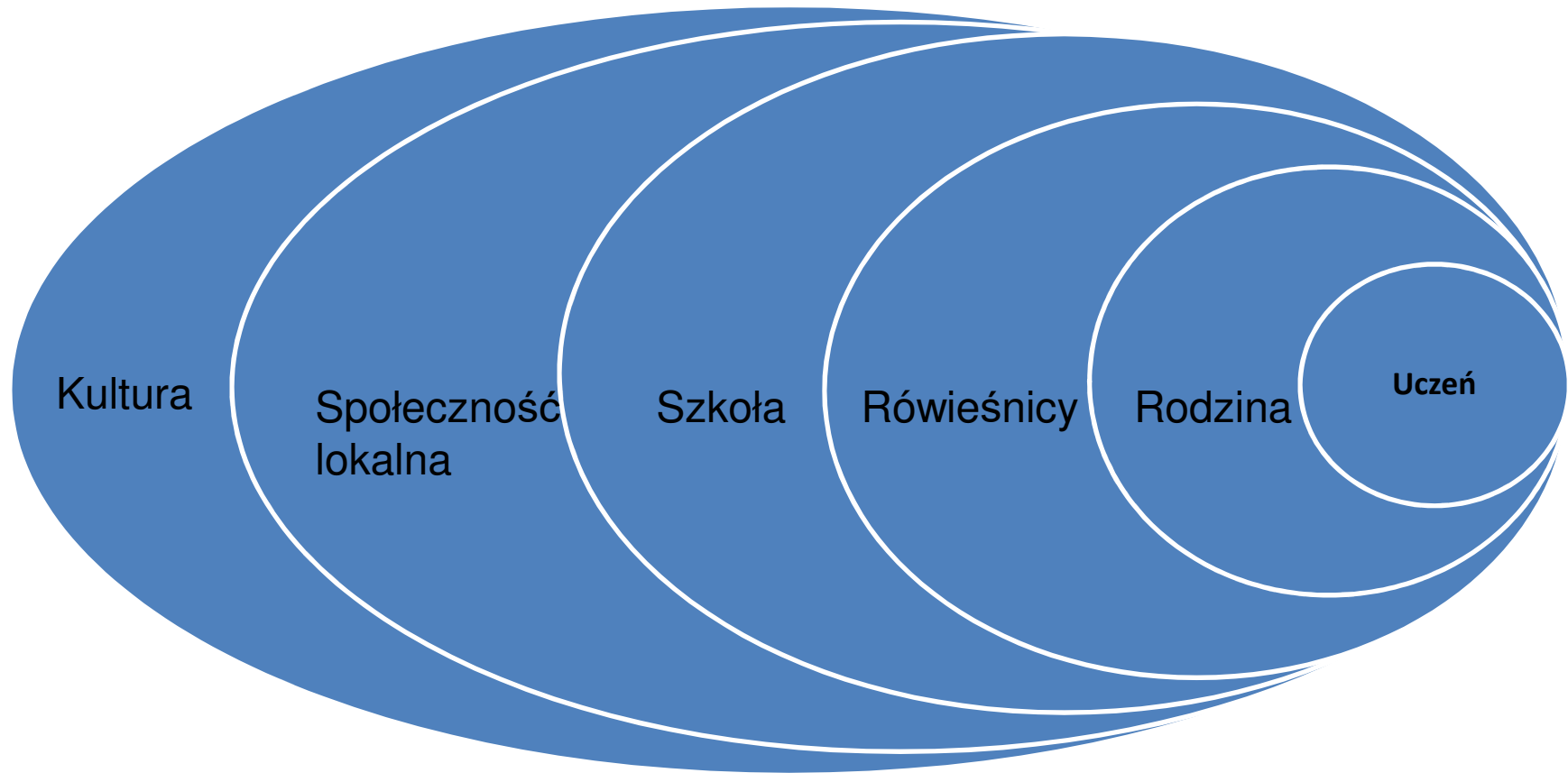

Teoria humanoekologii (Bronfenbrenner)

- Zasada ekwifinalności (equifinality) - ten sam rezultat (stan końcowy np. zachowanie ryzykowne) może być osiągnięty z wielu różnych stanów początkowych. Dla badania zachowania człowieka może to oznaczać, że różne jego doświadczenia mogą prowadzić do tego samego końcowego rezultatu np. zachowania ryzykownego.

- Założenia te odgrywają ważną rolę w zrozumieniu występowania zachowań ryzykownych.
- Każda jednostka posiada cechy, które mogą wpływać na tendencje do pojawiania się zachowań ryzykownych (np. wiek, płeć, status socjoekonomiczny, kompetencje społeczne, zaburzenia rozwojowe), ale jednocześnie funkcjonuje w wielu środowiskach: rodzinie, grupie rówieśniczej, szkole, społeczności lokalnej czy sąsiedzkiej. Wzajemne interakcje między jednostką a środowiskami, w których przebywa, są czynnikami wpływającymi występowanie zachowań ryzykownych.

Podójście socjo-ekologiczne ... koncepcji badawczej

Czynniki chroniące i ryzyka

- czynniki chroniące rozumiemy własności indywidualne, relacje z ludźmi oraz zasoby środowiska, które mogą neutralizować działanie czynników ryzyka
- czynniki ryzyka rozumiemy właściwości indywidualne, cechy środowiska społecznego i efekty ich interakcji, które wiążą się ze zwiększonym ryzykiem powstawania nieprawidłowości, zaburzeń, chorób lub przedwczesnej śmierci

Ostaszewski, K., Rustecka-Krawczyk, A., & Wójcik, M. (200p). *Czynniki chroniące i czynniki ryzyka...* Instytut Psychiatrii i Neurologii.

Czynniki chroniące i ryzyka

- Czynniki indywidualne
- Czynniki związane z rodzicami i rodzeństwem
- Czynniki związane z realizacją ról rodzicielskich
- Czynniki związane ze szkołą i nauką w szkole
- Czynniki związane z rówieśnikami
- Czynniki związane ze środowiskiem lokalnym
- Czynniki makrospołeczne związane z mediami i popkulturą

- Koncepcja socjo-ekologiczna jako perspektywa badawcza odzwierciedla złożoność zjawisk, jego rozwój, dynamikę względnie wzajemne zależności je determinujące.

Piśmiennictwo

- L e w i n K. (1936), Principles of topological psychology, McGraw–Hill, New York
- von Bertalanffy, L. (1984). *Ogólna teoria systemów: podstawy, rozwój, zastosowania*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Kulesza, M. (2011). *Klimat szkoły a zachowania agresywne i przemocowe uczniów*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Ostaszewski, K., Rustecka-Krawczyk, A., & Wójcik, M. (200p). *Czynniki chroniące i czynniki ryzyka....* Instytut Psychiatrii i Neurologii.